

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ V. S.**, bývajúceho v B., **2/ Ing. D. S.**, bývajúceho v B., **3/ K. S.**, bývajúcej v B., zastúpených JUDr. D. K., advokátom v B., proti odporcom **1/ PhDr. J. O. Csc.**, bývajúcemu v B., **2/ G. O.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. G. Z., advokátkou v B., **o určenie spoluvlastníckeho podielu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 7 C 134/2000, o dovolaní odporcu 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. novembra 2009 sp. zn. 3 Co 64/2009, 3 Co 91/2009, 3 Co 92/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. novembra 2009 sp. zn. 3 Co 64/2009, 3 Co 91/2009, 3 Co 92/2009 v potvrdzujúcom výroku vo veci samej **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Mestský súd v Bratislave (ako súd prvého stupňa) rozsudkom z 31. marca 1976 č. k. 25 C 269/75- 10 zamietol návrh pôvodných navrhovateľov V. S. a K. S. (smerujúci proti odporcom J. O., J. a G. O.) na určenie, že ½ nehnuteľnosti – rodinného domu nachádzajúceho sa v B., postaveného na parcele. č. X. je ich vlastníctvom a ½ je v bezpodielovom spoluvlastníctve J. O. a jej nebohého manžela M. O. , lebo dospel k záveru o nepreukázaní existencie (ústnej alebo písomnej) zmluvy o spoluvlastníctve účastníkov konania k predmetnej nehnuteľnosti.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 6. mája 1977 sp. zn. 11 Co 828/76 rozsudok (bývalého) mestského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nutnosti vykonať vo veci dokazovanie v smere, ktorý v uznesení naznačil.

Mestský súd v Bratislave (v poradí druhým) rozsudkom zo 7. apríla 1978 č. k. 25 C 269/75 – 75 v spojení s doplňujúcim rozsudkom Obvodného súdu Bratislava III z

3. augusta 1978 (čl. 51) návrhu (pôvodných navrhovateľov) v plnom rozsahu vyhovel majúc za preukázané spoluvlastníctvo účastníkov k predmetnej nehnuteľnosti.

Mestský súd v Bratislave už ako súd odvolací (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 27. apríla 1995 sp. zn. 10 Co 32/95 rozsudok (bývalého) mestského súdu (ako súdu prvého stupňa) potvrdil ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 25. júna 1999 sp. zn. 4 Cdo 118/1997 (čl. 150) na dovolanie odporcu 2/ rozsudok bývalého mestského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti vo vzťahu k vymedzenej otázke zásadného právneho významu, pre ktorú pripustil vo veci dovolanie.

Krajský súd v Bratislave (ako odvolací súd) uznesením (v poradí tretím rozhodnutím) z 31. mája 2000 sp. zn. 14 Co 397/99 rozsudok (bývalého) mestského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 21. apríla 2008 č. k. 7 C 134/2000 – 352 v spojení s uznesením z 18. júla 2008 (čl. 372) určil, že $\frac{1}{4}$ spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti, t. č. vedenej ako dom, súpisné číslo 2628, postaveného na pozemku parcela č. X. v katastrálnom území V., na LV X. Katastrálneho úradu v B.. Správa katastra B., patrí do dedičstva po nebohom M. O. narodenom X., rodenom O., zomrelom X., naposledy bytom v B., $\frac{1}{4}$ spoluvlastníckeho podielu k tejto nehnuteľnosti patrí do dedičstva po nebohej J. O., narodenej X., rodenej H., r. č. X., zomrelej X., naposledy bytom v B., $\frac{1}{4}$ spoluvlastníckeho podielu k tejto nehnuteľnosti patrí do dedičstva po nebohom V. S., narodenom X. r. č. X., zomrelom X., naposledy bytom v B. a $\frac{1}{4}$ spoluvlastníckeho podielu k tejto nehnuteľnosti je vo výlučnom vlastníctve navrhovateľky 3/ K. S., rodenej O., r. č. X.. Konanie o alternatívnom petite a o návrhu na zmenu alternatívneho petitu na eventuálny petit zastavil (§ 96 ods. 1, 2 O. s. p.) . Navrhovateľom 1/, 2/ náhradu trov konania nepriznal a odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke 3/ spoločne a nerozdielne trovy konania 214 347, 50 Sk (7 115,03 €) k rukám jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odporcom 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov štátu 5 615,50 Sk (186,40 €) do 3 dní od právoplatnosti uznesenia a vyslovil, že navrhovateľovi 2/ sa vráti suma 6 000 Sk (199,16 €) cestou účtarne súdu. Uviedol, že predmetom daného konania je určenie spoluvlastníckych podielov k stavbe rodinného domu (nie aj pozemku) patriacich do dedičstva po nebohých M. a J. O. a určenie spoluvlastníckeho podielu navrhovateľky 3/ .

Dospel k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O. s. p.) na požadovanom určení (nepriklonil sa k právnemu názoru , podľa ktorého je daný naliehavý právny záujem len na určení, že poručiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom spornej veci) . Mal za preukázanú dohodu rodičov navrhovateľky 3/ a rodičov odporcov 1, 2 o výstavbe rodinného domu (na pozemku zakúpeného v roku X. M.O.) za pomoci svojich detí , ako aj ústnu dohodu medzi navrhovateľkou 3/ a jej rodičmi o bývaní v dome po jeho výstavbe, začatej v roku 1960 na základe stavebného povolenia z 20. 11. 1959 vydaného na meno M.O. (stavebníka) a dokončenej v roku 1964 . vydaním kolaudačného rozhodnutia z 28. 12. 1964 (navrhovateľka s manželom na 1. poschodí a rodičia na prízemí) . Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že na stavbe rodinného domu s dvomi bytovými jednotkami so samostatným vchodom , (čo sa týka prvého poschodia), sa finančne podieľali výlučne navrhovateľka 3/ a jej manžel t. č. nebohý V. S., s ktorým uzavrela manželstvo X. t. j. ešte pred vydaním stavebného povolenia (preukázané dokladmi v hodnote 64 000 Sk). Odporcovia 1, 2 , okrem manuálnej výpomoci (preukázateľne len odporcu 2/) , finančnú výpomoc nepreukázali a ani bývanie navrhovateľky 3/ s manželom až do smrti svojho otca v roku 1975 nespochybňovali. Súd potom dospel k záveru, že sporný rodinný dom postavili navrhovateľka 3/ s manželom a svojimi rodičmi (predpokladané náklady vo výške 80 000 Sk) , nešlo o spoločnú stavbu všetkých účastníkov konania , vrátane odporcov 1, 2 . Ústnu dohodu medzi navrhovateľkou 3/ s manželom a jej rodičmi o výstavbe rodinného domu a o spôsobe jeho užívania preukazuje aj skutočnosť, že v opačnom prípade by došlo k využitiu pridelovacieho práva miestnym národným výborom v zmysle citovaných zákonných ustanovení. Pokladal ale za nemožné, aby navrhovateľka 3/ s rodičmi prikrročili k stavbe rodinného domu na pozemku vo vlastníctve nebohého M. O. (a jeho manželky J.) , na ktorého meno (ako stavebníka) bolo vydané stavebné povolenie a ktorý z toho titulu musel vykonať celý rad právnych úkonov občianskoprávnej a administratívnoprávnej povahy, prikrročili k stavbe domu bez toho, aby s týmto (o podmienkach stavby a budúcom usporiadaní vzájomných vzťahov osôb na nich akýmkoľvek spôsobom zúčastnených) jednali. Čo sa potom týka osobnej účasti účastníkov konania a ich právnych predchodcov na výkone stavebných prác a ich financovaní, tiež všetkých právnych úkonov nutných k dosiahnutiu účelu , ktorý odporcovia 1, 2 účasťou na stavbe sledovali, bolo treba z hľadiska ich platnosti posudzovať súhrne a v jednote. Z tohto pohľadu pri vzájomných vzťahoch účastníkov muselo dôjsť k uzavretiu jednak dohody (zmluvy) týkajúcej sa založenia spoluvlastníctva k rodinnému domu a jednak dohody , ktorá oprávňovala navrhovateľku 3/

s nebohým manželom postaviť jeho časť (1. poschodie) , ako aj aspoň predbežnej dohody o bývaní v dome a jeho užívaní. Pri posúdení vlastníckych a iných právnych vzťahov k stavbe vzniknutej spoločnou činnosťou viacerých osôb je treba vychádzať z obsahu dohody , medzi týmito osobami uzavretej. Takáto dohoda, ktorá nemusí byť písomná založí spoluvlastníctvo len, ak je z jej obsahu zrejmé, že účastníci dohody chceli spoluvlastnícky vzťah založiť. Pokiaľ stavbu realizuje viac osôb, ktoré o vlastníctve k novej stavbe neuzatvorili žiadnu dohodu, pričom z okolností veci nie je zrejmé, že malo ísť o stavbu vo vlastníctve len niektorých z týchto osôb, sú stavebníkmi všetky tieto osoby, ktoré sa stávajú podielovými spoluvlastníkmi. V danom prípade bolo však jednoznačne preukázané, že k takejto dohode došlo ešte pred podaním žiadosti na príslušný orgán o vydanie stavebného povolenia . Pri posudzovaní okamihu vzniku stavby ako veci je pritom rozhodný ten okamih, v ktorom je stavba vybudovaná minimálne do štádia, od ktorého začínajúce všetky ďalšie stavebné práce smerujú už k dokončeniu takto druhovo i individuálne určenej veci. K tomu pri nadzemných podlažiach dochádza k vytvoreniu stavu, kedy je už jednoznačne a nezameniteľným spôsobom zrejmé aspoň dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia , a teda je nerozhodné, že ešte nebolo vydané kolaudačné rozhodnutie, nakoľko vznik stavby nie je totožný s jej stavebným dokončením. Vychádzajúc teda z ústnej dohody a vydaného stavebného povolenia za účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. , ako aj realizácie samotnej stavby (dvojbytového rodinného domu) mal súd prvého stupňa za to, že i keď kolaudačné rozhodnutie bolo vydané až v decembri 1964 (za účinnosti zákona č. 40/1964 Zb.) za okamih vzniku stavby je potrebné považovať obdobie za účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. platného do 31. 3. 1964. Súd prvého stupňa sa zaoberal aj otázkou vydržania a dospel k záveru , že navrhovatelia splnili všetky podmienky pre nadobudnutie predmetnej nehnuteľnosti v nimi užíwanej časti vydržaním. V konaní bolo preukázané, že napadnutý rozsudok , na základe ktorého sa navrhovatelia stali ideálnymi spoluvlastníkmi rodinného domu, bol opatrený doložkou právoplatnosti 22. 9. 1978 , od ktorej doby navrhovatelia svoju ideálnu časť nerušene ako vlastníci užívali , považovali ju za vlastnú a nikým v tejto držbe neboli rušení až do 6. 5. 1994, kedy sa odporca 2/ domáhal doručenia rozsudku. Navrhovatelia boli teda v dobrej viere, že existoval právny titul , pričom oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existenciu právneho dôvodu, postačí domnelý právny dôvod (titulus putativus) . Ide o to, aby bol držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu takýto právny titul svedčí. Navrhovatelia mali vec v oprávnenej držbe po zákonom danú vydržaciú dobu a v jej priebehu nezistili žiadne okolnosti, z ktorých by mali objektívne

poznať, že vec nie je ich. Takéto okolnosti, ako z vykonaného dokazovania vyplýva, im neboli známe. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti súd prvého stupňa návrhu (v jeho pozmenenej forme) vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie odporcov 1/, 2/ rozsudkom z 19. novembra 2009 sp. zn. 3 Co 64/2009, 3 Co 91/2009, 3 Co 92/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a uznesenia súdu prvého stupňa z 18. júla 2008 č. k. 7 C 134/2000 – 372 (o trovách konania) a z 22. septembra 2008 č. k. 7 C 134/2000 – 409 (o súdnom poplatku za odvolanie) zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že súd prvého stupňa pokiaľ ide o existenciu dohody o financovaní stavby a jej spoluvlastníctve náležite zistil skutkový stav a jeho právny záver je zákonu zodpovedajúci. V odvolaní sa neargumentuje skutočnosťami, ktoré by mali za následok zmenu súdom prvého stupňa zisteného skutkového stavu alebo jeho právneho hodnotenia, ani takými, o ktorých by súd prvého stupňa pri rozhodovaní o veci nemal vedomosť alebo ktoré by nezávažil. Uviedol, že dôkazné bremeno ohľadne rozhodujúcich skutočností spočíva len na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky, ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí. Neobstojí preto tvrdenie odporcu 2/, že v danej veci existenciu dohody boli povinní preukázať navrhovatelia. Z uvedených skutočností mal odvolací súd preukázané, že došlo k dohode medzi pôvodnými navrhovateľmi a J. O. a M. O. o tom, ako budú stavbu financovať a o spoluvlastníctve k spornej nehnuteľnosti, ktorú možno subsumovať pod ustanovenia § 489, 490, 491 a § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 141/1950 Zb). Dohoda bola preukázaná aj výpoveďou J. O., ktorá síce uviedla, že materiál na stavbu celého domu zabezpečila spolu s nebohým manželom z búracích prác, ale súčasne potvrdila, že hornú časť stavby, najmä robotníkov financovali pôvodní navrhovatelia. Je nesporné, že stavbu nebolo možné postaviť iba z materiálu získaného z búracích prác. Bolo potrebné zabezpečiť tiež cement, vápno a ďalšie materiály. K tomu, ako bol tento materiál zabezpečovaný, sa nevyjadřila. Námietky odporcu 1/ týkajúce sa tejto výpovede (prostej ženy bez akéhokoľvek vzdelania) považoval za nedôvodné. Za nedôvodné vyhodnotil aj námietky odporcu 2/, podľa ktorých sa súd nevysporiadal s dokladmi o zakúpaní materiálu a dôvodmi uznania sumy 64 000 Sk (2 124,41€), ktorú mali pôvodní navrhovatelia do domu investovať. Odporcovia svoje tvrdenie o poskytnutí finančných prostriedkov rodičom (na stavbu domu) nepreukázali, preto ho odvolací súd považoval za účelné a nehodnoverné. Odporca 2/ napriek dôkaznej

povinnosti nepreukázal ani tvrdenie, že medzi pôvodnými navrhovateľmi a rodičmi došlo len k dohode o oprávnení užívať byt. Uzavretiu takejto dohody aj s prihliadnutím na prvotné vyjadrenia účastníkov konania a samotných odporcov nič nenasvedčuje. Kto bol účastníkom zmluvy (o finančnom zabezpečení a vlastníctve) preukazujú prvotné vyjadrenia účastníkov konania . Pokiaľ išlo o ďalšie (nešpecifikované) námietky odvolací súd poukázal na judikatúru citovanú súdom prvého stupňa. Odvolací súd sa stotožnil aj s právnym záverom súdu prvého stupňa o vydržaní. Uviedol, že z obsahu spisu , ako aj z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa je nesporné, že v predmetnej veci bolo rozhodnuté rozsudkom (bývalého) Mestského súdu v Bratislave zo 7. 4. 1978 č. k. 25 C 269/75 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 3. 8. 1978 , ktorého právoplatnosť bola vyznačená dňom 22. 9. 1978. Následne bolo prejednané a vysporiadané dedičstvo po M. O. (štátne notárstvo vydalo tri rozhodnutia týkajúce sa rozsahu dedičstva). Až do doby, kedy odporca 2/ požiadal o doručenie rozsudku súdu prvého stupňa a podania odvolania voči nemu nebolo v konaní preukázané, že by niektorí z odporcov (prípadne pôvodná odporkyňa) vykonali úkony smerujúce k spochybneniu tohto rozsudku a následne rozhodnutí štátnych notárstiev . Odporca 1/ , na otázku prečo sa proti rozsudku neodvolal uviedol, že vec ho v tom čase nezaujímala . Z uvedených skutočností mal odvolací súd za preukázané, že navrhovatelia (aj právny predchodca navrhovateľov 1/, 2/) po právoplatnom rozhodnutí súdu užívali nehnuteľnosť v dobrej viere ako jej spoluvlastníci. V konaní nebolo preukázané, že niektorý z odporcov (aj pôvodných odporcov) ich spoluvlastníctvo k spornej nehnuteľnosti (po rozhodnutí súdu a rozhodnutí štátnych notárstiev) spochybňoval .

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti vo veci samej (ako aj voči rozsudku súdu prvého stupňa) podal dovolanie odporca 2/. Navrhol zrušenie rozsudkov súdov nižších stupňov a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie . Namietal odňatie mu možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) spočívajúce v nedostatku riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. a tým jeho nepreskúmateľnosti a inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). Uviedol, že odvolací súd aj po potvrdení rozhodnutia prvostupňového súdu musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na opakované konštatovanie dôvodov napadnutého rozhodnutia. Inak sa dostane mimo limit práva na spravodlivý proces , chránené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských

práv a slobôd. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (zhodné s odôvodnením rozsudku súdu prvého) je bezdôvodne a v rozpore s procesnými princípmi zjednodušené , lebo odvolací súd ním neoznámil ako sa v opravnom konaní vysporiadal s ich (pre vec podstatnými) , či už skutkovými alebo právnymi argumentmi. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, či sa súd zaoberal jeho argumentmi, bez riešenia ktorých sa právne vzťahy účastníkov nedajú relevantne, správne a spravodlivo posúdiť. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia videl najmä v nevykonaných a nevyhodnotených dôkazoch v ich celkovom kontexte, nepovšimnutých argumentáciách odporcov týkajúcich sa väd dôkazného procesu, v nevysporiadaní sa s procesnými vadami, v rozporuplnom konštatovaní súdu o nadobudnutí podielového spoluvlastníctva tromi spôsobmi rozdielneho právneho základu bez vysvetlenia myšlienkových pochodov a prijatého záveru v zmysle zákonnej úpravy a kedy platnej , v nepreskúmateľnosti (ne) použitia uvádzaných judikátov pre rozhodnutie a ich nepreskúmateľnosť v ich špecifikácii a aplikácii na danú vec. Za závažné považoval (uvedené) vady dôkazného procesu (súdy opreli rozhodnutie o dôkazy, v ktorých boli rozpory a tieto neodstránili) a prenesenie dôkazného bremena procesnej zodpovednosti navrhovateľov na odporcov v nepreukázaní neexistencie dohody t. j. negatívnej skutočnosti, ktorá nemôže byť predmetom poznávania v konaní rovnako ako nemôže byť predmetom logického dokazovania. Negatívne skutočnosti nemôžu byť dokazované a ten, kto tvrdí negatívnu skutočnosť je od dôkazného bremena oslobodený. Konštatoval, že z právne jednoduchej veci , v ktorej postačovalo k rozhodnutiu preukázanie existencie dohody o vzniku spoluvlastníckych vzťahov k novovytvorenej veci nad všetku pochybnosť alebo zamietnutie návrhu , sa nedôvodným rozširovaním veci a procesnými pochybeniami vygeneroval 35 ročný súdny spor.

Navrhovateľka 3/ navrhla dovolanie ako nedôvodné odmietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) , zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.) , skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Podľa § 236 ods. O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 je dovolanie tiež prípustné vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4.

Dovolaním odporcu 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchýliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (de tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. dovolateľ nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

Dovolateľ namietal , že konanie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v súlade s ustanovením § 157 ods.2 O. s. p. Tým, že odvolací súd nevyhodnotil všetky skutkové a právne skutočnosti dôležité pre správne a spravodlivé rozhodnutie vo veci , nevysporiadal sa (ním uvedenými) rozhodujúcimi argumentmi týkajúcimi sa tak dôkazného konania ako aj samotného právneho posúdenia veci, porušil jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, čím mu odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.)

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná , ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkov konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady spôsobujúce zmätočnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti , neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti) . Vydanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä z hľadiska ústavou zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len dohovor) , porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04. II. ÚS 174/04 .

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) , ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje zaručené právo na súdnu ochranu (pozri I. ÚS 4/94).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom , je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (pozri I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto (každý) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (pozri III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní , právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany , musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania , pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva . Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci , vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia , ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany , t. j. s uplatnením nárokov

a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07).

Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu v odôvodnení rozhodnutia zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov s výhradou, že (ne) majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993 , II. ÚS 410/06).

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáha a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá citovanému ustanoveniu a právu účastníkov konania na spravodlivé súdne konanie.

Napriek skutočnosti, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je rozsiahle, v prevažnej časti je len opisom priebehu konania s citáciou právnych predpisov. Odvolací súd však v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a nereagoval ani na podstatné odvolacie námietky, od ktorej povinnosti ho nemôže oslobodiť ani znenie § 219 ods. 2 O. s. p. Toto ustanovenie totiž nemožno aplikovať len formálne, ale v spojení s judikatúrou ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva a samozrejme v spojení s § 157 ods. 2 O. s. p.

Súd prvého stupňa v plnom rozsahu vyhovel uplatňovanému nároku, pričom v odôvodnení svojho rozsudku sa jasným, zrozumiteľným spôsobom nevysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné. Naopak jeho skutkové závery sú nezrozumiteľné a právne závery (bez výkladu aplikovaných právnych predpisov a príslušnej judikatúry vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam danej veci, zmätočné).

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Požiadavka preskúmateľnosti právneho posúdenia veci pritom nie je naplnená, keď odôvodnenie rozsudku obsahuje iba odkaz, prípadne výpočet právnych predpisov, ktoré súd na zistený skutkový stav použil. V dôvodoch rozhodnutia je totiž nevyhnutné vyložiť právne aplikačné úvahy, ktoré súd viedlo k podradeniu skutkovej podstaty pod príslušnú právnu normu (prípadne použitiu príslušného judikátu). V záujme preskúmateľnosti odôvodnenia právneho posúdenia veci je rovnako potrebné, aby súd v odôvodnení rozsudku presvedčivými argumentmi vyvrátil právne nesprávne námietky účastníkov. Pri absencii takéhoto odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu bolo povinnosťou odvolacieho súdu (a to bez ohľadu na znenie ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p.) napraviť pochybenie okresného súdu a primeraným spôsobom reagovať na podstatné odvolacie námietky. Krajský súd sa však v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa o vzniku spoluvlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti na základe dohody, ale aj na základe vydržania nehnuteľnosti bez toho, aby sa vysporiadal jednak s námietkami týkajúcimi sa skutkového stavu z hľadiska (ne) vykonaných dôkazov a úvah pri ich hodnotení vo vzťahu k povinnosti tvrdenia a k dôkaznej povinnosti k preukázaniu vlastníckych práv k nehnuteľnosti. Za týchto okolností je rozporuplný a zmätočný jeho právny záver (zhodný so záverom súdu prvého stupňa) týkajúci sa právneho dôvodu nadobudnutia vlastníckych práv k predmetnej nehnuteľnosti. Ak teda vzniklo vlastnícke právo (k predmetnej nehnuteľnosti ako novovytvorenej veci) na základe dohody o založení podielového spoluvlastníctva, potom zrejme nedošlo k vydržaniu. Ak však vlastnícke právo nadobudli účastníci konania (navrhovatelia) vydržaním za splnenia zákonom určených podmienok, potom treba uviesť, že vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva zo zákona. Preto sa treba vysporiadať aj s momentom jeho vzniku a uviesť podľa ktorej právnej úpravy, lebo táto bola v jednotlivých obdobiach rozdielna. Nemožno vylúčiť ani to, že dohoda uzavretá medzi účastníkmi konania (resp. medzi ich právnymi predchodcami) zakladala stav dobrej viery navrhovateľov v tom, že im nehnuteľnosť patrí, ale odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov sa o týchto súvislostiach nezmieňujú. Treba tiež uviesť, že z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, ako sa vysporiadal s právnym názorom súdu prvého stupňa vedúcim k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O. s. p.) na požadovanom určení.

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd tým, že riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p., z ktorého dôvodu je nepreskúmateľné, porušil právo dovolateľa na spravodlivé súdne konanie, čím mu odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti aj nález ÚS SR III. ÚS 198/2011 z 29. 7. 2011, v zmysle ktorého nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.), pričom sa nezaoberal ďalšími námietkami odporcu 2/.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta